

ISSN 2695-1584 (Print)
ISSN 2695-1592 (Online)
DOI:10.52058/2708-7530-2024-1(32)

VĚDA A PERSPEKTIVY

No 1(32)
2024

Ми з України

ISSN 2695-1584 (Print)

ISSN 2695-1592 (Online)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2024-1\(32\)](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2024-1(32))

Věda a perspektivy

N° 1(32) 2024

Praha, České republika
2024

Multidisciplinární mezinárodní vědecký magazín "Věda a perspektivy" je registrován v České republice. Státní registrační číslo u Ministerstva kultury ČR: E 24142. № 1(32) 2024. str. 366

Zveřejněno rozhodnutím akademické rady Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. (zápis č. 87/2023 ze dne 22. leden 2024)

Vydavatel:

Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. , Česká republika
International Economic Institute s.r.o.
Praha, České republika se sídlem V Lázních 688,
Jesenice 252 42
IČO 03562671 Praha, České republika
zastoupen Mgr. Markétou Pavlovou

Časopis vychází v rámci práce vydavatelské skupiny „Scientific Perspectives“ a s vědeckou podporou: veřejné organizace „Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration“, veřejné organizace „Association of Scientists of Ukraine“, Institut filozofie a sociologie Ázerbájdžánu Národní akademie věd (Baku, Ázerbájdžán)

Časopis je zařazen do mezinárodní vědeometrické databáze Index Copernicus (IC), mezinárodního vyhledávače Google Scholar a do mezinárodní vědeometrické databáze

Research Bible

Šéfredaktor:
Karel Nedbálek - doktor
práv, docent (Zlín, Česká
republika)

Zástupce šéfredaktora:
Markéta Pavlova - ředitel,
Mezinárodní Ekonomický
Institut (Praha, Česká
republika)

Dina Dashevskaya - geolog,
geochemik Praha, Česká
republika (Jeruzalém, Izrael)

Členové redakční rady:

- Humeir Huseyn Achmedov** - doktor pedagogických věd, profesor (Baku, Ázerbájdžán)
Iryna Zhukova - kandidátka na vědu ve veřejné správě, docentka (Kyjev, Ukrajina)
Jurij Kijkov - doktor informatiky, dr.h.c. v oblasti rozvoje vzdělávání (Teplice, Česká republika)
Vladimír Bačišin - docent ekonomie (Bratislava, Slovensko)
Peter Ošváth - docent práva (Bratislava, Slovensko)
Dina Dashevsky - geolog, geochemik Praha, Česká republika (Jerusalem, Izraeli)
Yevhen Romanenko - doktor věd ve veřejné správě, profesor, ctěný právník Ukrajiny (Kyjev, Ukrajina)
Oleksandr Datsiy - doktor ekonomie, profesor, čestný pracovník školství na Ukrajině (Kyjev, Ukrajina)
Badri Getchbaya - doktor ekonomie, profesor, docent na Batumi State University. Shota Rustaveli (Gruzie)
Laila Achmetová - doktorka historických věd, profesorka politikologie, profesorka UNESCO, mezinárodní žurnalistiky a médií na žurnalistické fakultě Kazašské národní univerzity (KazNU), al-Farabi (Kazachstán)
Oleksandr Nepomnyashy - doktor věd ve veřejné správě, kandidát ekonomických věd, profesor, řádný člen Vysoké školy stavební Ukrajiny (Kyjev, Ukrajina)
Michał Tomasz - doktor věd, docent katedry geografie regionálního rozvoje, University of Gdańsk (Polsko)

Články jsou vyvěšeny v redakci autora. Za obsah a pravopis zaslaných materiálů odpovídají autoři

OBSAH

SÉRIE “Ekonomika”

- Natalia Bobro** 9
KEY FACTORS AND STRUCTURES OF THE DEVELOPMENT OF THE DIGITAL TRANSFORMATION OF THE ECONOMY
- Lizaveta Peniaz**
THE ROLE OF STARTUPS IN CREATING INNOVATIVE ECOSYSTEMS
- Діана Гринюк** 26
НА ШЛЯХУ ДО ПЕРЕМОГИ: ЯК НИНИ ВІДНОВЛЮЮТЬСЯ СІЛЬСЬКІ ДЕОКУПОВАНІ ГРОМАДИ КИЇВЩИНИ

SÉRIE “Pedagogika”

- Olena Baldyniuk** 42
THE ROLE OF THE STATE EMPLOYMENT SERVICE IN THE READINESS OF HIGH SCHOOL STUDENTS FOR THE CONSCIOUS CHOICE OF A PROFESSION
- Sergii Sharov, Vira Kolmakova** 53
THE VALUE OF EMOTIONAL INTELLIGENCE FOR FUTURE SPECIALISTS
- Марія Зайва** 62
РОЛЬ ЦІННІСНІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ У РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА
- Юлія Підвальна** 76
ПРОЦЕС АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ У КОНТЕКСТІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ
- Олександр Рикачевський** 88
ДЕОНТОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР

Ірина Серєда 97
*ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ СТРЕСОСТІЙКОСТІ ТА ПОПЕРЕДЖЕННЯ
ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ ПЕДАГОГІВ В КРИЗОВИХ УМОВАХ*

Мирослава Соснова 107
*ДИДАКТИЧНІ ПІДХОДИ І ПРИНЦИПИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ
ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ*

SÉRIE “Psychologie”

Ярослав Коркос 116
*РЕЗУЛЬТАТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМИ ПСИХОКОРЕКЦІЙ-
НОГО РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ*

Анна Кравченко 130
*ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ТА ЗАРУБІЖНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ПРОФЕСІЙНОГО ТА ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ*

Ольга Лозова, Ярослав Коркос 142
*КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ТА ПЕРЕКОНАННЯ,
ХАРАКТЕРНІ ДЛЯ ЕПОХИ ПОСТПРАВДИ*

SÉRIE “Filologie”

Kulieva Halide Panah kızı 151
YABANCI KELİMELELER SÖZLÜĞÜ AZERBAJYCAN DİLİNDE

Olesia Reshetar 158
*IMPOLITENESS STRATEGY IN DONALD TRUMP’S ELECTION
CAMPAIGN DISCOURSE*

Дмитро Щєрбина 169
*СТИЛІСТИЧНА РОЛЬ ОМОНІМІВ У ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ТА
МОЖЛИВОСТІ ЇХ АДЕКВАТНОГО ПЕРЕКЛАДУ*

SÉRIE “Filozofie”

Lada Prokopovych 180
HUMAN IN NEW TECHNO-SOCIAL REALITY

SÉRIE “Technické vědy”

- Роксолана Бойдуник, Наталя Палько, Оксана Давидович, 188**
Марія Турчиняк
ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ХАРЧУВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ

SÉRIE “Lékařská věda”

- Михайло Школьник, Євгенія Шаргородська 200**
АНАЛІЗ РЕГІОНАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ІНВАЛІДНОСТІ
ДИТЯЧОГО НАСЕЛЕННЯ ВНАСЛІДОК ХВОРОБ НЕРВОВОЇ
СИСТЕМИ

- Олена Школьник, Олександра Маланчук, Лідія Меленчук, 218**
Іванна Хоботна, Артур Шлемкевич
АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ЗАВЕРШЕННЯ ВАГІТНОСТІ У ЖІНОК,
ЯКІ ПЕРЕХВОРИЛИ COVID-19 ПІД ЧАС ВАГІТНОСТІ

SÉRIE “Zeměpis”

- Михайло Мельнійчук, Зоя Карпюк, Валентина Стельмах, Лариса 233**
Чижевська, Надія Мельник, Олег Мельник, Сергій Ковальчук,
Роман Качаровський
ОСОБЛИВОСТІ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
НА ОЗЕРНИХ КОМПЛЕКСАХ ОБ’ЄКТІВ ПЗФ ВОЛОДИМИРСЬКОГО
РАЙОНУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

- Ірина Нетробчук, Лариса Чижевська, Ірина Єрко, Сергій 247**
Полянський, Роман Качаровський, Олена Антипюк
ПРИРОДНИЙ РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТОРЧИНСЬКОЇ ТГ
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

SÉRIE “Peníze, finance a úvěr”

- Олег Зіник 259**
СВІТОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

Сергій Чигринець

ОЦІНКА СТАНУ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

271

SÉRIE “Informační a telekomunikační technologie”

Роман Лазута, Михайло Зінченко, Олександр Яковчук, Ольга Плугова, Альона Панкратова

ДОСЛІДЖЕННЯ ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ НАДІЙНОСТІ БЕЗПРОВОДОВОЇ СЕНСОРНОЇ МЕРЕЖІ

281

Роман Лазута, Роман Лазута, Михайло Зінченко, Олександр Яковчук, Віталій Кокошинський, Геннадій Прис, Василь Макарчук

АНАЛІЗ ВАРІАНТІВ ПОБУДОВИ ЛОКАЛЬНИХ ОБЧИСЛЮВАЛЬНИХ МЕРЕЖ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН, ЗАКЛАДІВ ТА ПІДРОЗДІЛІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

292

SÉRIE “Historické vědy”

Ярослав Андрусяк

ПРАЗЬКІ ДЕФЕНЕСТРАЦІЇ ЗА ПРАВЛІННЯ ДИНАСТІЇ ЯГЕЛЛОНІВ

307

Лариса Фицик, Ігор Фицик

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРСОНАЛЬНОГО СКЛАДУ КОЗАЦЬКОЇ СТАРШИНИ ГЕТЬМАНЩИНИ (1648 – 1782 р.р.) У ДОРЕВОЛЮЦІЙНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ІСТОРІОГРАФІЇ

320

SÉRIE “Sociální práce”

Ольга Матрос

СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ СУПЕРВІЗІЇ У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ В УКРАЇНІ

333

Лілія Моргай

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ

346

SÉRIE “Fizikalni a matematicke vedy”

Анатолій Арнаутов, Владислав Арнаутов

356

*БІЛИЙ КОЛІР – АТРИБУТ ОСНОВНИХ КОЛЬОРІВ НАШОГО
НОВОГО СПЕКТРУ ОПТИЧНОГО ДІАПАЗОНУ (повідомлення
восьме про новий спектр видимого світла)*

[https://doi.org/10.52058/2695-1592-2024-1\(32\)-247-258](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2024-1(32)-247-258)

Ірина Нетробчук

*кандидат географічних наук,
доцент кафедри фізичної географії географічного факультету
Волинського національного університету
імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-8633-7426>*

Лариса Чижевська

*кандидат географічних наук,
доцент кафедри фізичної географії географічного факультету
Волинського національного університету
імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-6705-3460>*

Ірина Єрко

*кандидат географічних наук,
доцент кафедри туризму та
готельного господарства географічного факультету
Волинського національного університету
імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-5395-7557>*

Сергій Полянський

*кандидат географічних наук,
доцент кафедри фізичної географії географічного факультету
Волинського національного університету
імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-8666-7695>*

Роман Качаровський

*магістр географії, старший лаборант кафедри економічної та
соціальної географії географічного факультету
Волинського національного університету
імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-6096-4800>*

Олена Антипюк

*старший лаборант кафедри фізичної
географії географічного факультету
Волинського національного університету
імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна,
<https://orcid.org/0000-0001-7154-1953>*

ПРИРОДНИЙ РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТОРЧИНСЬКОЇ ТГ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Анотація. Здійснено системний аналіз й узагальнення результатів праць науковців, що проводили дослідження природного рекреаційного потенціалу та окремих компонентів довкілля на регіональному і локальному рівнях в межах Волинської області та її адміністративних одиниць. Охарактеризовано систему розселення Торчинської територіальної громади. Описано особливості місцевого клімату (температурний режим, кількість опадів тощо), ґрунтовий покрив, гідрографічну мережу (морфометричні характеристики водних об'єктів, зокрема річок, озер, водосховищ та ставків), структуру земельних ресурсів, лісові насадження (видову і вікову структуру деревостанів) та мисливські угіддя, природно-заповідний фонд (подано детальну характеристику та коротку історичну довідку). Зосереджено увагу на флористичному, фауністичному та ландшафтному різноманітті існуючих об'єктів ПЗФ. Запропоновано комплекс заходів для збереження та раціонального використання природного рекреаційного потенціалу громади.

Ключові слова: децентралізація, територіальна громада, природно-заповідний фонд, рекреаційний потенціал, клімат, поверхневі води, земельні ресурси, ґрунтовий покрив, природно-заповідні об'єкти, Торчинська ТГ, Луцький район, Волинська область.

Iryna Netrobchuk

*Candidate of Geographical Sciences,
Associate Professor of the Department of Physical Geography,
Faculty of Geography,
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-8633-7426>*

Larysa Chyzhevskaya

*Candidate of Geographical Sciences,
Associate Professor of Physical Geography,
Faculty of Geography,
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-6705-3460>*

Iryna Yerko

*Candidate of Geographical Sciences,
Associate Professor of the Department of
Tourism and Hotel Management
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-5395-7557>*

Serhiy Polyansky

*Candidate of Geographical Sciences,
Associate Professor of the Department of Physical Geography,
Faculty of Geography,
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-8666-7695>*

Roman Kacharovskiy

*Master of Geography, senior laboratory assistant at the
Department of Economic and Social Geography,
Faculty of Geography,
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-6096-4800>*

Olena Antypiuk

*Senior laboratory assistant of the
Department of Physical Geography, Faculty of Geography,
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0001-7154-1953>*

**NATURAL RECREATION POTENTIAL OF
TORCHINSKA TC OF VOLYN OBLAST**

Abstract. The results of scientists who conducted the study of natural recreational potential and individual environmental components at the regional and local levels within the Volyn region and its administrative units are analyzed and summarized. The system of settlement and the network of highways of the Torchynska territorial community are characterized. The features of the local climate (temperature regime, rainfall, etc.), soil cover, hydrographic network (morphometric characteristics of water bodies, including rivers, lakes, reservoirs and ponds) and

structure of land resources, forests (species and age structure), hunting grounds, nature reserve fund (detailed characteristics and short historical reference) are separately described. The focus on floral, faunistic and landscape diversity of existing NRF objects is focused. A set of measures for preserving and rational use of the natural recreational potential of the community is proposed.

Keywords: decentralization, territorial community, nature reserve fund, recreational potential, climate, surface waters, land resources, soil cover, nature reserves, Torchinska TC, Volyn oblast.

Постановка проблеми. Починаючи з 2015 року, реформа адміністративно-територіального устрою України в частині укрупнення районів та створення територіальних громад на базі розрізаних населених пунктів й сільських рад, які отримали більше владних повноважень та фінансових ресурсів, сприятиме економічному розвитку локальних територій, що в середньостроковій перспективі істотно покращить соціально-економічні умови проживання місцевого населення. Раціональне використання, зокрема, рекреаційних ресурсів територій, сприятиме покращенню екологічної ситуації, розвитку рекреації й туризму. Таким чином, дослідження природного рекреаційного потенціалу громад є актуальним і перспективним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Децентралізація та зміна територіального устрою стали для багатьох науковців основою для дослідження природного рекреаційного потенціалу за період з 2015 по 2023 роки на регіональному та локальному рівнях у межах нових адміністративних утворень. Зокрема дослідженнями природно-рекреаційного комплексу Волинської області займалися Я. Б. Олійник, Л. М. Черчик, О. В. Міщенко, І. В. Єрко. На рівні адміністративних територій, зокрема й новоутворених, елементи природного рекреаційного потенціалу досліджували І. П. Ковальчук, В. О. Фесюк, Ф. В. Зузук, І. М. Нетробчук, Л. Т. Чижевська, З. К. Карпюк, Т. С. Павловська, С. В. Полянський, В. Ю. Стельмах, О. В. Мельник, С. І. Ковальчук, В. Г. Юровчик, Р. Є. Качаровський, О. В. Антипюк. Водночас проблема оцінки та використання природного рекреаційного потенціалу Торчинської ТГ досліджено недостатньо.

Мета та завдання статті. Головною метою роботи є проведення комплексного дослідження та оцінка природного рекреаційного потенціалу Торчинської територіальної громади Луцького району Волинської області. Завдання полягають у вивченні потенціалу загалом та його елементів – кліматичних умов, гідрологічних об'єктів, лісового та природно-заповідного фонду зокрема. Підтримання стану довкілля громади та збереження природоохоронних об'єктів істотно впливає на можливості рекреаційного природокористування. Для виконання завдань дослідження проаналізовано інформацію статистичних щорічників Головного управління статистики у Волинській області, звітні і довідкові матеріали підрозділів Регіонального

офісу водних ресурсів у Волинській області, Поліського офісу ДП «Ліси України», Управління екології та природних ресурсів Волинської ОДА, сайтів Луцької районної державної адміністрації та Торчинської територіальної громади. У процесі здійснення дослідження використано порівняльно-географічний, статистичний, аналітичний методи, проведено узагальнення та систематизацію інформації.

Виклад основного матеріалу. Набуття Україною незалежності у 1991 році стало основою для створення новітньої моделі державного управління. Децентралізація, розпочата у 2015 році, створила законодавчі передумови для проведення адміністративної реформи, формування новітніх утворень – територіальних громад, що отримавши розширені управлінські повноваження та фінансові ресурси, змушені вирішувати значну кількість різноманітних проблем. Децентралізаційні процеси, завдяки нормам ЗУ «Про добровільне об'єднання територіальних громад Закон України» та іншим законодавчим актам [13], дозволили утворити 29 квітня 2018 року Торчинську селищну територіальну громаду Луцького району Волинської області з адміністративним центром у селищі Торчин. Відповідно до перспективного плану формування територій громад Волинської області, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.09.2015 № 93-р (зі змінами) у 2020 році, до складу Торчинської ТГ доєдналися сільські ради с. Городині Рожищенського району, с. Воютин Луцького району, с. Скірче Горохівського району. Станом на 1 січня 2021 року до складу Торчинської громади входить 24 населених пункти (Рис. 1) – селище Торчин та 23 села: Білосток, Горзвин, Буяни, Усичі, Усичівські Будки, Веселе, Верхи, Кошів, Садів, Городині, Романів, Воютин, Гать, Тертки, Чорний Ліс, Жуковець, Скірче, Смолигів, Сарнівка, Дубичанське, Хорохорин, Михайлівка, Барвінок. Громада поділена на шість старостинських округів, зокрема Білостоцький (з центром у с. Білосток), Буянівський (с. Буяни), Веселківський (с. Веселе), Воютинський (с. Воютин), Городинівський (с. Городині) та Смолигівський (с. Смолигів). Площа громади становить 285,6 км², чисельність населення – 13212 осіб, густина населення – 46,3 осіб/км², відстань до адміністративного центру Волинської області становить ~25 км [1–2; 9; 17–18].

Територія громади володіє значним природним рекреаційним потенціалом, зважаючи на сприятливі кліматичні умови, різноманітні природні ресурси та наявні природно-заповідні об'єкти.

Клімат – помірно-континентальний, з м'якою зимою та нестійкими морозами, теплим літом, а весна і осінь – затяжні, зі значними опадами. Кліматичні умови і ресурси сприятливі для здійснення рекреації й туризму впродовж року. Сприятливий період для організації усіх видів відпочинку в теплу пору року триває 170 днів. У липні–серпні умови сприятливі для проведення широкого комплексу кліматолікування. Температура найхолод-

нішого місяця (січня) становить $-3,6\text{ }^{\circ}\text{C}$, найтеплішого – $+17,3\text{ }^{\circ}\text{C}$. Сонячна погода в зимовий період тримається 50–55 днів, решта днів – похмуро із частими опадами. Кількість опадів – 550–560 мм. Сприятливий період для організації зимових видів туризму і відпочинку в холодний період триває в середньому 50 днів, середня висота снігового покриву коливається від 10 до 15 см [9; 17–18].

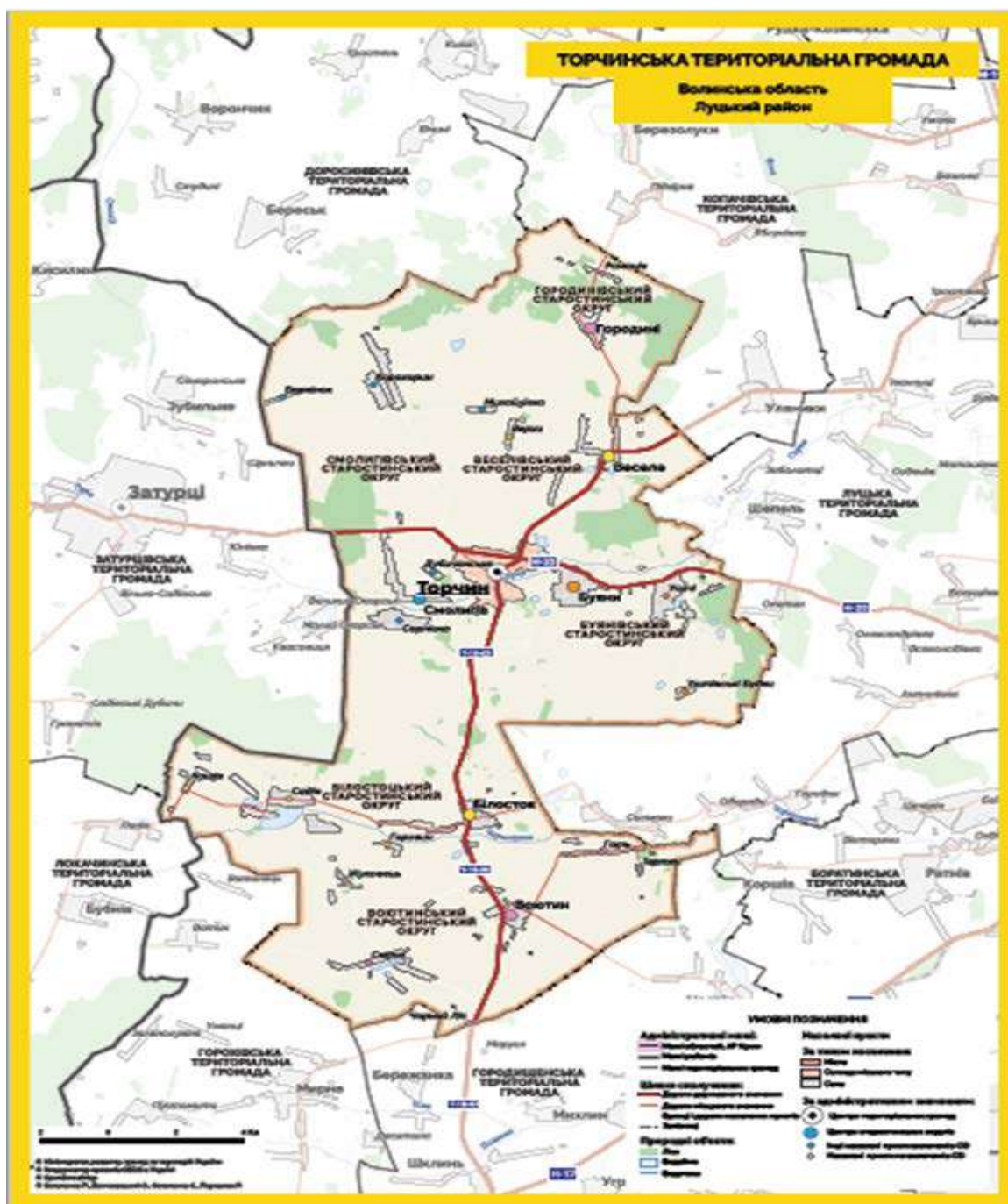

Рис. 1. Територія Торчинської територіальної громади [2; 9; 18]

Торчинська громада розміщена на північному заході Волинської височини. Переважає лісостеп з долинно-грядовим рельєфом. Наявні родовища неметалічних корисних копалин – Сарнівське (крейда), селище Торчин – глина, с. Буяни – пісок, що достатньо для забезпечення розвитку промисловості та сільського господарства громади [9; 17–18].

Ґрунтовий покрив мозаїчний, представлено ґрунти: дернові слабо- і середньопідзолисті піщані та глинисто-піщані, середньопідзолисті супіщані й суглинкові, дерново-підзолисті глеюваті піщані й суглинкові, глейові супіщані й легкосуглинкові, світло-сірі, сірі й темно-сірі опідзолені, чорноземи неглибокі, карбонатні, глибокі малогумусні некарбонатні, а також лучно-болотні, торфові, дернові супіщані й суглинкові ґрунти. Площа меліорованих земель становить 39,1 га [3; 9; 11; 18].

Поверхневі води, які представлені двома річками – лівими притоками р. Стир (басейн р. Прип'ять) – Серною (завдовжки 34,0 км, площа водозбору – 271 км², похил річки – 1,2 м/км) та Черногузкою (завдовжки 54,0 км, площа водозбору 552,4 км², похил річки – 0,67 м/км), а також Торчинським озером (площа дзеркала 3,7 га, об'єм – 10 тис. м³) та 27 ставками (15 з них перебувають в оренді), що розміщені у селах с. Усичі (2,53 га та 19,75 га), с. Веселе (1,7225 га), с. Садів (1,9 га), с. Кошів (29,00 га) [7; 9; 15; 17–18; 20].

Річки громади протікають, в основному, з півдня на північ, мають повільну течію, що пов'язане з незначним похилом, належать до рівнинного типу з переважанням снігового живлення (до 70 %), у деякі роки частка підземного живлення досягає 30 %, дощове живлення незначне. Запаси поверхневих вод у громаді достатні, водний баланс бездефіцитний, використання водних ресурсів є раціональним [4; 7; 9; 15; 17–18; 20].

Рекреаційне використання наявних водних об'єктів передбачає купання, водний туризм – плавання на човнах, рибальства. Можливе створення рекреаційних зон, довгострокова оренда з метою вирощування риби та ракоподібних [4; 8; 16; 17–18; 20].

Земельні ресурси мають неоднорідну структуру: забудовані землі – близько 3 % (801,13 га), сільськогосподарські – майже 85 % (22662,05 га), лісовкриті – 6,3 % (1659,83 га), заболочені – близько 3,2 % (899,65 га), водного фонду – 1,5 %, інші – близько 1 % [3; 9–11; 17–18].

Лісові ресурси можуть використовуватись для розвитку різних видів екологічного туризму. Вони зосереджені у межах лісництв Ківерцівського та Коритницького лісомисливських господарств ДП «Ліси України». Основними лісоутворюючими породами є: сосна звичайна *Pinus sylvestris* – 44 %, береза повисла *Betula pendula* – 25 %, дуб звичайний *Quercus robur* – 17 %, вільха чорна *Alnus glutinosa* – 8 %, осика *Populus tremula* – 3 % та ялина звичайна *Picea abies* – 2 %. Вікова структура насаджень: молодняк – близько 27 %, середньовікові – 53 %, пристигаючі – 14 %, стиглі – 6 %. Ліси багаті на гриби,

ягоди й лікарські рослини, збір яких вважається одним з найпривабливіших і корисних видів відпочинку. Необхідно збільшити лісистість громади, популяризувати «зелений» туризм [10; 17–19].

Мисливські угіддя розташовані на землях ПП «Садівська дача» (99,00 га), де є можливість полювати на зайця сірого *Lepus europaeus*, дику свиню *Sus scrofa*, лисицю звичайну *Vulpes vulpes*, куріпку сіру *Perdix perdix* [10; 17–19].

З метою підтримання екологічної стійкості довкілля Торчинської територіальної громади, за даними Управління екології та природних ресурсів Волинської ОДА [19], створено, згідно норм Закону України «Про природно-заповідний фонд України» [14] загальнозоологічний заказник місцевого значення «Шепель» (Рис. 2) загальною площею 200,0 га, що розташований між селами Шепель і Усичі. Він був створений згідно розпорядження Представника Президента України у Волинській області № 132 від 26.05.1992 року. Під охороною перебуває частина заплави р. Серни, де розміщені 15 природних джерел, ставки, заболочені ділянки, чагарникові зарості. Територія заказника є місцем мешкання й розмноження риб, земноводних, багатьох водоплавних та навколо водних мігруючих птахів, ссавців. Трапляються рідкісні види, занесені в Червону книгу України, додатки Вашингтонської, Бернської, Боннської конвенцій: видра річкова *Lutra lutra* (одночасно вона включена до переліку ЄЧС), горностай *Mustela erminea*, лунь польовий *Circus cyaneus* [5–6; 9–10; 12; 14; 17–19].

Рис. 2. Загальнозоологічний заказник «Шепель» [6; 12; 18]

Необхідно розширити мережу ПЗФ Торчинської громади для одночасного розвитку екологічного та пізнавального туризму, і природоохоронної діяльності. Але збереження рекреаційного потенціалу громади на довгострокову перспективу потребує реалізації комплексу заходів [8–9; 16–17]:

- 1) сприяти призупиненню кліматичних змін (зменшити викиди парникових газів від промислових об'єктів та автомобільного транспорту);
- 2) істотно збільшити лісистість – мінімум до 15 %;
- 3) посилити охорону та зменшити забруднення водних об'єктів;
- 4) утворити нові об'єкти ПЗФ;

5) унеможливити господарську діяльність в межах наявного та новостворених природоохоронних об'єктів;

6) підвищити охоронний режим та розширити межі загальнозоологічного заказника «Шепель»;

7) розробити екологічно безпечні туристично-екскурсійні маршрути у межах Торчинської та сусідніх громад;

8) створити рекреаційні пункти та місця короткотривалого відпочинку для туристів з належними санітарними умовами для маленьких дітей з батьками, осіб з інвалідністю та їх супроводжуючих;

Висновки. Наявний природний рекреаційний потенціал Торчинської громади достатній для інтенсивного розвитку екологічного та пізнавального туризму, освітньо-наукової та природоохоронної діяльності. Раціональне рекреаційне природокористування можливе за умови збільшення лісистості, покращення екологічної ситуації, розширення мережі об'єктів ПЗФ, проведення еколого-просвітницької діяльності.

Література:

1. Головне управління статистики у Волинській області. URL: <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 19.12.2023).

2. Децентралізація влади. URL: <http://decentralization.gov.ua/region/item> (дата звернення 12.12.2023).

3. Зузук Ф. В., Колошко Л. К., Карпюк З. К. (2012). Осушені землі Волинської області та їх охорона: монографія. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 294 с. <http://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/13031>

4. Каліновський Д. Рекреаційна привабливість природних водойм Волинської області та можливості їх використання в рекреації та туризмі. *Вісн. Східноєвроп. нац. ун-ту імені Лесі Українки*. 2013. Вип. 6 (255). С. 43–47.

5. Карпюк З. К., Фесюк В. О. (2021). Природоохоронні мережі Волинської області: монографія. Луцьк : видавництво «Терен». 212 с.

6. Карпюк З. К., Фесюк В. О., Антипюк О. В. (2018). Природно-заповідний фонд Волинської області : альбом-каталог. Київ : ТОВ «ОК–ПОЛІГРАФ». 136 с.

7. Качаровський Р. Є., Єрко І. В., Чир Н. В., Чижевська Л. Т. (2020). Рекреаційний потенціал природно-заповідних об'єктів басейну р. Серна. *Рекреаційно-туристичний потенціал регіонів України: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку* : матер. IV Всеукр. наук.-практ. інтернет-конференції (м. Луцьк, 14–15 травня 2020 р.). Луцьк : Терен. С. 87–90.

8. Лук'янова Ганна Віталіївна, Полянська Тетяна Олександрівна, Полянський Сергій Володимирович, Чижевська Лариса Тарасівна, Нетробчук Ірина Марківна, Карпюк Зоя Костянтинівна, Качаровський Роман Євгенович. Сучасні можливості природного рекреаційного потенціалу Ратнівської ТГ Волинської області (2022). *«Věda a perspektivy»*. Praha, České republika: E 24142. № 8(15). S. 171–185. DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-8\(15\)-171-185](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-8(15)-171-185)

9. Луцька районна державна адміністрація. URL: <http://lutskadm.gov.ua/> (дата звернення 22.11.2023).

10. Поліський лісовий офіс. URL: <https://e-forest.gov.ua/struktura/rehionalni-lisovi-ofisy/> (дата звернення 02.12.2023).

11. Полянський С. В., Князькова Т. О. Оцінка ефективності використання і збереження земельних ресурсів Волинської області. *Економічні науки. Серія: Економічна теорія та економічна історія* : зб. наук. пр. Луцьк : Луцький нац. техн. ун-т., 2011. Вип. 8. С. 347–357.
12. Природно-заповідний фонд Волинської області. URL: <http://eco.voladm.gov.ua/category/all/locality=9> (дата звернення 22.11.2023).
13. Про добровільне об'єднання територіальних громад Закон України від № 157–VIII від 05 лютого 2015 р. Відновлено з: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text> (дата звернення 22.11.2023).
14. Про природно-заповідний фонд України. № 2456-XII від 16 червня 1992 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2456-12>(дата звернення 18.01.2023).
15. Регіональний офіс водних ресурсів у Волинській області. URL: [https:// vodres.gov.ua/](https://vodres.gov.ua/) (дата звернення 12.10.2023).
16. Стельмах В. Ю., Карпюк З. К., Чижевська Л. Т., Качаровський Р. Є., Нетробчук І. М., Мельник О. В., Полянський С. В. (2022). Заболоттівська ТГ Волинської області: сучасний природний рекреаційний потенціал та шляхи його збереження. *«Věda a perspektivy»*. Praha, České republika: E 24142. Praha, České republika. № 12 (19). S. 300–314. DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-12\(19\)-300-314](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-12(19)-300-314).
17. Стратегія розвитку Торчинської селищної територіальної громади на 2022–2027 рр. URL:<https://torchynska-gromada.gov.ua/strategiya-rozvitku-torchinskoi-gromadi-na-2022-2027-roki-17-06-33-05-05-2023/>(дата звернення 14.12.2023).
18. Торчинська селищна територіальна громада. URL: <https://torchynska-gromada.gov.ua> (дата звернення 22.11.2023).
19. Управління екології та природних ресурсів Волинської ОДА. URL: [https:// voladm.gov.ua/category/upravlinnya-ekologiyi-ta-prirodnih-resursiv/1/](https://voladm.gov.ua/category/upravlinnya-ekologiyi-ta-prirodnih-resursiv/1/) (дата звернення 04.12.2023).
20. Чир Н. В., Качаровський Р. Є., Карпюк З. К., Єрко І. В., Чижевська Л. Т. (2020) Рекреаційний потенціал природоохоронних територій басейну річки Чорногузка. *Теоретичні і прикладні напрямки розвитку туризму та рекреації в регіонах України*: матер. VI Міжнар.наук.-практ. конф., присвяченої 90-річчю дитячо-юнацького туризму в Україні (2–3 квітня 2020 року). Київ; Кропивницький. С. 326–332.

References:

1. Holovne upravlinnia statystyky u Volynskii oblasti. [Main Department of Statistics in Volyn Oblast] Retrieved from <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
2. Detsentralizatsiia vlady. [Decentralization of power.] Retrieved from <http://decentralization.gov.ua/region/item> [in Ukrainian].
3. Zuzuk F. V., Koloshko L. K.& Karpiuk Z. K. (2012). *Osusheni zemli Volynskoi oblasti ta yikh okhrona*: monohrafiia. Lutsk. [Drained lands of the Volyn region and the irprotection: a monograph] [inUkrainian].
4. Kalinovskiy D. (2013). *Rekreatsiina pryvablyvist pryrodnykh vodoim Volynskoi oblasti ta mozhlyvosti yikh vykorystannia v rekreatsii ta turyzmi* [Recreational attractiveness of natural reservoirs of Volyn region and possibilities of their use in recreation and tourism.] *Visn. Skhidnoievrop. nats. un-tu imeni Lesi Ukrainky*. [Visn. Eastern Europe. nat. Lesya Ukrainka University.] Vyp. 6 (255). [in Ukrainian].
5. Karpiuk Z. K., & Fesiuk V. O. (2021). *Pryrodookhoronni merezhi Volynskoi oblasti*: monohrafiia [Nature protection networks of Volyn region: monograph.]. Lutsk [in Ukrainian].

6. Karpiuk, Z. K., Fesiuk, V. O., & Antypiuk, O. V. (2018). *Pryrodno-zapovidnyi fond Volynskoi oblasti* : albom-kataloh. Kyiv [*Nature reserve fund of Volyn region: album-catalog.*]. [in Ukrainian].

7. Kacharovskiy R. Ye., Yerko I. V., Chyr N. V., & Chyzhevska L. T. (2020). *Rekreatsiyni potentsial pryrodno-zapovidnykh ob'ektiv baseinu r. Serna* [*Recreational potential of nature reserve objects of the Serna river basin*]. *Rekreatsiino-turystychni potentsial rehioniv Ukrainy: suchasnyi stan, problemy ta perspektyvy rozvytku* [Recreational and touristic potential of the regions of Ukraine: current state, problems and development prospects] : mater. IV Vseukr. nauk.-prakt. internet-konferentsii (m. Lutsk, 14–15 travnia 2020 r.). Lutsk [in Ukrainian].

8. Lukianova Hanna Vitaliivna, Polianska Tetiana Oleksandrivna, Polianskyi Serhii Volodymyrovych, Chyzhevska Larysa Tarasivna, Netrobchuk Iryna Markivna, Karpiuk Zoia Kostiantynivna, & Kacharovskiy Roman Yevhenovych (2022). Suchasni mozhlyvosti pryrodnoho rekreatsiynoho potentsialu Ratnivskoi TH Volynskoi oblasti [Modern possibilities of the natural recreational potential of Ratnivska TC of Volyn region]. «Věda a perspektivy». Praha, České republika. [*«Věda a perspektivy». Praha, České republika*] : E 24142. № 8(15). Pp. 171–185. DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-8\(15\)-171-185](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-8(15)-171-185) [in České republice].

9. Lutska raionna derzhavna administratsiia. [Lutsk District State Administration]. Retrieved from <http://lutskadm.gov.ua/>. [in Ukrainian].

10. Poliskyi lisovyi ofis. [Polisky forest office]. Retrieved from: <https://e-forest.gov.ua/struktura/rehionalni-lisovi-ofisy/> [in Ukrainian].

11. Polianskyi S. V., & Kniazkova T. O. (2011). Otsinka efektyvnosti vykorystannia i zberezhenia zemelnykh resursiv Volynskoi oblasti [Evaluation of the effectiveness of the use and preservation of land resources of the Volyn region.]. *Ekonomichni nauky. Serii: Ekonomichna teoriia ta ekonomichna istoriia : zb. nauk. pr. Lutsk : Lutskiy nats. tekhn. un-t.*, [Economic sciences. Series: Economic theory and economic history: coll. of science pr. Lutsk : Lutsk national. technical University]. Vyp. 8. S. 347–357. [in Ukrainian].

12. Pryrodno-zapovidnyi fond Volynskoi oblasti. [Nature Reserve Fund of Volyn Region] Retrieved from <http://eco.voladm.gov.ua/category/all/locality=9>. [in Ukrainian].

13. Zakon Ukrainy «Pro dobrovilne obiednannia terytorialnykh hromad» [Law of Ukraine «On Voluntary Association of Territorial Communities»] vid № 157-VIII vid 05 liutoho 2015 r. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>. [in Ukrainian].

14. Zakon Ukrainy «Pro pryrodno-zapovidnyi fond Ukrainy» [Law of Ukraine «On the Nature Reserve Fund of Ukraine»] № 2456-XII vid 16 chervnia 1992 roku. URL: zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/2456-12>. [in Ukrainian].

15. Rehionalnyi ofis vodnykh resursiv u Volynskii oblasti. [Regional office of water resources in Volyn region]. Retrieved from <https://vodres.gov.ua/> [in Ukrainian].

16. Stelmakh V. Yu., Karpiuk Z. K., Chyzhevska L. T., Kacharovskiy R. Ye., Netrobchuk I. M., Melnyk O. V., & Polianskyi S. V. (2022). Zabolottivska TH Volynskoi oblasti: suchasnyi pryrodnyi rekreatsiyni potentsial ta shliakhyioho zberezhenia. [Zabolottivska TC of the Volyn region: modern natural recreational potential and road preservation.]. «Věda a perspektivy». Praha, České republika [*«Věda a perspektivy». Praha, České republika*]: E 24142. № 12 (19). Pp. 300–314. DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-12\(19\)-300-314](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-12(19)-300-314). [in České republice].

17. Stratehiia rozvytku Torchynskoi selyshchnoi terytorialnoi hromady na 2022–2027 rr. [Development strategy of the Torchynska settlement territorial community for 2022–2027.] Retrieved from: <https://torchynska-gromada.gov.ua/strategiya-rozvitku-torchynskoi-gromadi-na-2022-2027-roki-17-06-33-05-05-2023/> [in Ukrainian].

18. Torchynska selyshchna terytorialna hromada. [Torchynsk settlement territorial community.]. Retrieved from: <https://torchynska-gromada.gov.ua> [in Ukrainian].

19. Upravlinnia ekolohii ta pryrodnykh resursiv Volynskoi ODA. [Department of Ecology and Natural Resources of Volyn Regional State Administration]. Retrieved from <https://voladm.gov.ua/category/upravlinnya-ekologiyi-ta-prirodnih-resursiv/1> [in Ukrainian].

20. Chyr N. V., Kacharovskiy R. Ye., Karpiuk Z. K., Yerko I. V., & Chyzhevska L. T. (2020) *Rekreatsiinyi potentsial pryrodookhoronnykh terytorii baseinu richky Chornohuzka* [Recreational potential of the conservation areas of the Chornohuzka River basin]. Teoretychni i prykladni napriamky rozvytku turyzmu ta rekreatsii v rehionakh Ukrainy [Theoretical and applied directions of tourism and recreation development in regions of Ukraine.]. International science and practice conference dedicated to the 90th anniversary of children's and youth tourism in Ukraine : mater. VI Mizhnar. nauk.-prakt. konf., prysviachenoj 90-richchju dytiacho-yunatskoho turyzmu v Ukraini (2–3 kvitnia 2020 roku). Kyiv; Kropyvnytskyi. [in Ukrainian].

Vydavatel:
Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. , Česká republika
International Economic Institute s.r.o. Praha, České republika

Magazín
Věda a perspektivy

№ 1(32) 2024

Podepsáno k tisku ze dne 23. Leden 2024
Formát 60x90/8. Ofsetový papír a tisk
Headset Times New Roman.
Mysl. tisk. oblouk. 8.2. Náklad 100 kopií.